

Zorgplan 2015-2019

WSKO Andreashof
Leeuwerik 11
2295 PE Kwintsheul
0174-294193

Inhoudsopgave

1. Inleiding	blz. 3
2. Wie zorgt voor het kind	blz. 4
De leerkracht	
De intern begeleider	
De ondersteuner	
De schoolleiding	
De ouder	
De schoolcontactpersoon	
3. Doelstelling zorg	blz. 5
4. De zorg in de praktijk	blz. 7
Niveau 1- Algemene zorg: De zorg in de groep	
Niveau 2- Extra zorg: Steuntje in de rug	
Niveau 3- Speciale zorg: Handelingsplannen en eigen leerlijn	
Niveau 4- Speciale zorg na extern onderzoek	
Niveau 5- Verwijzing naar SBO of SO	
5. De organisatie omtrent handelingsplannen	blz. 12
6. De groepsbespreking	blz. 13
7. De administratie	blz. 15
8. Rapportage aan de ouders en leerlingen	blz. 16
9. De toetskalender	blz. 17
10. Bijlagen	
Koersplan meer begaafdheid	blz. 18
Pestprotocol	blz. 23
Dyslexie	blz. 29

Zorgplan van basisschool Andreashof

1. Inleiding.

De meeste leerlingen leren op een regelmatige, gemiddelde manier. Sommige kinderen hebben een langere tijd nodig om iets te kunnen leren. Er zijn ook leerlingen die maar weinig tijd nodig hebben om hele grote leerstappen te kunnen maken. Deze verschillen ontstaan door verschillen in intelligentie, sociaal-emotionele ontwikkeling, lichamelijke condities, motorische ontwikkeling, werkhouding en door het milieu en de cultuur waar onze leerlingen in opgroeien.

Het is onze taak om het onderwijs zo in te richten dat elk kind zo goed mogelijk tot zijn of haar recht komt, ongeacht de verschillende ontwikkelingsmogelijkheden.

Dus Passend Onderwijs voor ieder kind op basisschool Andreashof.

2. Wie zorgt er voor uw kind?

De leerkracht.

Naast alle vernieuwingen (zoals Passend Onderwijs), de leerkracht blijft gelukkig de belangrijkste schakel in ons onderwijsveld. Hij/Zij is de spil van de zorg voor uw kind. Om de zorgtaak goed te kunnen vervullen, heeft de leerkracht o.a. de volgende kwaliteiten nodig:

- Het sturen op vergroting van betrokkenheid en welbevinden.
- Het sturen op verantwoordelijke zelfbepaling bij leerlingen.
- Het sturen op sociaal gedrag: balans tussen ruimte vragen voor jezelf en ruimte geven aan de ander, zodat dit de leerprestaties ten goede komt.
- Het hanteren van een goed en effectief klassenmanagement.
- Het in staat zijn een goed handelingsplan op te stellen en uit te voeren.
- Het in staat zijn om door observaties en evaluatie de vorderingen van het kind uit te voeren.
- Het kiezen van de juiste toets- en observatie-instrumenten.
- Het goed kunnen samenwerken.
- De IB 'er op de hoogte houden.

De leerkracht kan bij haar taak ondersteund worden door anderen zoals:

De interne begeleider.

De interne begeleider is verantwoordelijk voor het zorgtraject in de school, begeleidt en adviseert leerkrachten en voert overleg met leerkrachten, leerlingen, ouders en externe instanties. Daarnaast stuurt zij de RT'er aan en coördineert de zorg welke op school gegeven wordt.

De schoolleiding.

De schoolleiding heeft als taak het onderwijs zo in te richten dat passend onderwijs mogelijk is. Daarbij is het belangrijk dat

- Er een veilige en stimulerende leeromgeving is.
- Het team van leerkrachten een professionele houding heeft.
- Stuurt op vergroting van eigenaarschap, vakbekwaamheid en betrokkenheid.
- De schoolleiding op de hoogte is van de ontwikkelingen van de leerlingen.
- De intern begeleider en de leerkrachten door de schoolleiding worden ondersteunt bij het uitvoeren van hun taken.
- De schoolleiding de juiste schooldiagnose kan stellen.

De ouder.

Bijzondere aandacht is toch wel voor de samenwerking tussen school en de ouders(kinderen). Gezamenlijk zijn zij verantwoordelijk voor het realiseren van de randvoorwaarden waaronder een kind zich optimaal kan ontwikkelen. Zij hebben daarbij ieder hun eigen verantwoordelijkheid. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de dagelijkse zorg en de opvoeding van hun kind. Wij, de leerkrachten, zijn verantwoordelijk voor het realiseren van (passend) onderwijs. Bij het realiseren van passend onderwijs gaan leerkrachten en ouders als gelijkwaardige partners met elkaar op zoek naar de beste ondersteuning. Daarbij zullen ouders het belang van hun kind behartigen.

Samenwerken met de ouders is een essentieel element bij het volgen van de ontwikkeling van het kind. Ouders kunnen belangrijke informatie verschaffen. Maar juist als er zorg om het kind

heerst, is die samenwerking een voorwaarde om de zorg optimaal te laten zijn. Het is de taak van de school de ouders goed op de hoogte te houden van de vorderingen en samen de te nemen acties te bespreken.

Schoolmaatschappelijk werk (SMW) en de schoolondersteuner van het Samenwerkingsverband.

De schoolondersteuner komt in beeld als de IB 'er handelingsverlegen is, maar werkt ook preventief in plaats van curatief.

Wat doet een schoolondersteuner:

- Het omzetten van handelingsverlegen naar onderwijsbehoeften d.m.v. observaties, onderzoeken, gesprekken
- Vraaggericht werken: onafhankelijk meekijken en meedenken.
- Meedenken en participeren in zorgteams .
- Collegiale consultaties voor de IB 'er.
- Voor de ouders: bemiddelen en adviseren.

Het schoolmaatschappelijk werk heeft een brugfunctie tussen leerling, ouders, school en hulpverleningsinstellingen. Naast hulpverlening heeft de schoolmaatschappelijke werker de volgende taken: signaleren, consultatie bieden, informatie en advies geven en doorverwijzen. De schoolmaatschappelijk werkster maakt deel uit van het SKT: Sociaal Kernteam van de gemeente.

3. Doelstelling van de zorg.

Voor kinderen die moeilijkheden ondervinden bij hun leer- en ontwikkelingsproces worden voorzieningen getroffen die er voor zorg dragen dat er sprake is van een doorgaande lijn. We willen gelukkige kinderen in een gelukkige klas op een gelukkige school. Het doel is dan ook alle kinderen in het reguliere onderwijs op hun eigen niveau te laten functioneren. Als onverhoopt blijkt, dat wij, ondanks al onze inspanningen, wij het kind niet verder kunnen helpen, zal verwijzing naar een vorm van speciaal (basis) onderwijs aan de orde komen. Voor de leerlingen voor wie het reguliere onderwijsaanbod te weinig uitdaging biedt zorgen wij voor, een op de leerling aangepaste, verdieping van de leerstof. (zie het koersplan meerbegaafdheid 2014, zie bijlage 1)

De zorg vindt plaats op meerdere niveaus:

1. Basiszorg: dit is de zorg die de school zelf binnen en om de groepen en binnen de eigen organisatie biedt aan alle leerlingen.
 - Niveau 1. Algemene zorg: De zorg in de groep
 - Niveau 2. Extra zorg: Steuntje in de rug
 - Niveau 3. Speciale zorg: Groepsplannen en eigen leerlijn (OPP)
2. Breedtezorg: dit is de zorg om de school heen.
 - Niveau 4. Speciale zorg na extern onderzoek: PAB, LGF, ADHD Dyslexie etc.
3. Dieptezorg: dit is de zorg in gespecialiseerde voorzieningen in het samenwerkingsverband of in de regio
 - Niveau 5: Verwijzing naar SBaO of SO ect.

De leerkracht kan bij het uitvoeren van haar zorgtaken gebruik maken van collegiale hulp, intern begeleider, externe hulp van deskundigen.

Definitie zorgleerlingen:

Onder zorgleerlingen verstaan wij leerlingen die opvallen, bijv. naar aanleiding van het LVS (leerlingvolgsysteem in Parnassys) of enig andere signalering.

Signalering vindt plaats op verschillende niveaus:

Het werken in de klas

De leerkracht volgt de kinderen tijdens het werken in de klas. Regelmatig wordt het werk nagekeken of ingezien. Ook vinden er regelmatig gesprekjes (reflectie) met leerlingen plaats. Wanneer er opvallende zaken zijn, noteert de leerkracht dit in Parnassys.

Methodegebonden toetsen

Aan het eind van een blok neemt de leerkracht een toets af, die hoort bij de methode. De methodegebonden toetsen worden conform de handleiding afgenomen en beoordeeld. De resultaten van de methodegebonden toetsen worden bewaard in het leerlingvolgsysteem Parnassys.

Citotoetsen

Kinderen worden hun hele schooltijd op de Andreashof gevolgd door middel van het Cito-volgsysteem. Dit betekent dat er 2 x per jaar niet-methodegebonden toetsen worden afgenomen.

Van het Cito gebruiken wij jaarlijks diverse toetsen. Deze toetsen worden in januari (M) en juni (E) afgenomen. (zie toetskalender) Wij toetsen op maat: dit houdt in dat kinderen een toets maken die op het vorig toetsmoment een citoscore hadden op E (V) niveau. Kinderen die op het vorig toetsmoment een hoge A (I) hadden toetsen wij maximaal 1 niveau verder. Na overleg met IB en ouders besluiten we of een kind teruggaat of verder gaat in de leerstof. In groep 8 wordt de entreetoets (groep 7) en de Cito-eindtoets basisonderwijs afgenomen. Beide toetsen geven een indicatie aan welke vorm van voortgezet onderwijs gedacht kan worden.

De resultaten van de Citotoetsen worden ingevoerd in Parnassys(leerlingvolgsysteem).

Wanneer er zorgen over een leerling zijn, wordt dit kind aangemeld bij de intern begeleider en besproken. Indien geconstateerd wordt dat deze leerling extra zorg nodig heeft, wordt geprobeerd dit zoveel mogelijk te clusteren waarna een groepsplan of eventueel een individueel handelingsplan opgesteld.

Het kan voorkomen dat zowel school als ouders het onduidelijk is wat de onderwijsbehoeften van een kind precies zijn. De school kan de schoolondersteuner inschakelen van het samenwerkingsverband Westland. Een mogelijkheid is dan het kind te laten onderzoeken. Deze beslissing wordt samen met de ouders, leerkracht en IB 'er genomen.

6 keer per jaar vindt er een SOT overleg plaats: schoolondersteuningsteam overleg. Dit bestaat uit SMW, schoolondersteuner van SMW, leerkracht, IB en ouders.

Zien

Wat is ZIEN!?

Een expertsysteem

ZIEN! is een expertsysteem dat meer doet dan het volgen van de leerling. ZIEN! geeft op basis van een analyse van observaties concrete doelen en handelingsuggesties. Om op die

manier de leerkracht te helpen bij het ondersteunen van leerlingen en groepen. ZIEN! ondersteunt het gehele proces van signaleren tot en met handelen.

Sociaal-emotioneel functioneren bevorderen

Met ZIEN! voor het primair onderwijs brengen leerkrachten het sociaal-emotioneel functioneren van kinderen van groep 1 t/m groep 8 systematisch in kaart. ZIEN! geeft inzicht in de eventuele ondersteuningsvragen op het gebied van het sociaal-emotioneel functioneren en helpt de leerkracht om het gedrag van het kind beter te begrijpen. Indien nodig kunnen leerkracht en leerling aan de slag te gaan met de concrete handelingssuggesties die het systeem biedt, hierbij kan de leerkracht de eventuele sterke kanten van een kind benutten, want ook hierin geeft ZIEN! inzicht. Zo wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling bevorderd. Dat is immers wat de leerkracht wil!

ZIEN! en handelingsgericht werken

ZIEN! wil een belangrijke rol vervullen binnen de 1-zorgroute in het kader van passend onderwijs. ZIEN! werkt systematisch en transparant, wanneer alle fasen van handelingsgericht werken cyclisch worden doorlopen. ZIEN! biedt zicht op zowel de sterke kanten van het sociaal-emotioneel functioneren van een kind als op de ondersteuningsbehoefte die er is, zodat er een goed hulplan gemaakt kan worden.

Door op deze manier de leerlingzorg in te richten, draagt het team bij aan handelingsgericht werken. Bovendien wordt in ZIEN! aangegeven wanneer externe hulp (diagnostiek en/of behandeling) nodig lijkt.

Mocht blijken dat een kind pest of gepest wordt dan treedt het pestprotocol in werking. (pestprotocol, zie bijlage 2).

4. De zorg in de praktijk.

Wij zijn er een voorstander van, dat als het maar enigszins mogelijk is, een kind te laten starten in het basisonderwijs. Soms komt het voor dat een kind na een groep 2-verlenging nog een grote ontwikkelingsachterstand heeft of ontwikkelingsstoornissen vertoont zodat de inhoud van het basisonderwijs te ver afstaat van de mogelijkheden van het kind en de school die kloof ook niet meer kan overbruggen. We houden er ook rekening mee dat het kind zich goed voelt. Sociaal en emotioneel welzijn is belangrijk voor ons.

Na gesprekken (leerkracht, IB-er en ouders) wordt besloten tot aanmelden bij OA, voor onderzoek. Of gelijk aanmelden bij het Centraal Loket (Samenwerkingsverband) voor PAB of HGD.

Kerndoel:

Zoveel mogelijk kinderen moeten op onze reguliere basisschool onderwijs kunnen blijven volgen.

Uitgangspunt daarbij is het welbevinden van het kind én de school.

NIVEAU 1

Algemene zorg: de zorg in de groep

Op onze school werken we nog met het leerstofjaarklassensysteem. D.w.z. dat een klassikale aanpak steeds het startpunt is bij het aanbieden van de leerstof. De grote verschillen in

prestatie- en ontwikkelingsniveau van de kinderen maken het noodzakelijk binnen dit systeem plaats in te ruimen voor het handelingsgericht werken door meer tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Dit wordt mede vorm gegeven door het werken in 3 niveaus : één, twee en drie. Steeds meer kinderen krijgen lesstof op maat aangeboden. De leerlingen die een CITO A (of B) score behalen worden in principe ingedeeld in niveau 1 , (B of) C niveau 2 (basis) en D/E niveau 3. Daarnaast spelen concentratie, werkhouding, taakgerichtheid, zelfstandigheid e.d. een belangrijke rol bij de verdeling, zodat van deze standaardindeling afgeweken zal worden.

Daarnaast proberen we tegemoet te komen aan de verschillen die er tussen de kinderen zijn door te werken met verschillende werkvormen:

- De instructietafel
- Verlengde instructie
- Verrijking- of herhalingsstof
- Zelfstandige werken/ takenkaart
- Samenwerkend leren

NIVEAU 2

Extra zorg: Steuntje in de rug

Hier worden de eerste problemen ervaren. Dit kan blijken uit de signaleringsgegevens of uit de dagelijkse observatie.

Een leerling krijgt een steuntje in de rug wanneer je verwacht dat het in een relatief korte tijd veel vorderingen kan maken. Het probleem moet binnen een periode van 6 tot 8 weken verholpen zijn. Hier wordt een handelingsplan opgesteld; een individueel handelingsplan of een groepshandelingsplan

De leerkracht is eerste aanspreekpunt als er vragen zijn van ouders.

In principe wordt er geen extra hulp na schooltijd gegeven. Indien er extra materialen voor thuis worden mee gegeven, wordt dit vooraf met de IB' er besproken.

NIVEAU 3:

Speciale zorg na intern onderzoek.

Het groepsplan:

Wanneer de leerkracht én de IB 'er vinden dat een leerling dusdanige specifieke onderwijsbehoeften heeft op cognitief- dan wel sociaal/emotioneel gebied, wordt er een handelingsplan c.q. groepsplan opgesteld in overleg met ouders en kind. Eventueel is het ook mogelijk om voor het kind een individueel handelingsplan op te stellen.

Elk ondersteuningsblok wordt het groepsplan geëvalueerd en voortgezet dan wel bijgesteld of beëindigd. Er wordt door de leerkracht een notitie gemaakt over de vorderingen.

De groepsplannen gelden in principe nooit langer dan een jaar. Blijvende zorgleerlingen krijgen dus minimaal 1 x per jaar een nieuw groepsplan, welke tussentijds wordt aangepast aan de veranderende onderwijsbehoeften van het kind.

De extra hulp wordt d.m.v. een gesprek en daarna schriftelijk aan ouders gemeld bij de aanvang van de hulp. Ouders worden op de hoogte gehouden over de eventuele handelingsplan van het kind. Bij het beëindigen van de extra hulp krijgen de ouders dit te horen. De leerkracht is eerste aanspreekpunt als er vragen zijn van ouders.

In principe wordt er geen extra hulp na schooltijd gegeven. Indien er extra materialen voor thuis worden mee gegeven, wordt dit vooraf met de IB'er besproken.

Individuele leerlijn:

Een individuele leerlijn (OPP) wordt gestart als de leerling dusdanige specifieke onderwijsbehoeften heeft, waardoor er een leerachterstand is ontstaan van minimaal 10 maanden en de leerling de klassenleerstof, ondanks extra instructie en zorg, niet meer kan begrijpen of aan kan. De leerachterstand kan opgelopen zijn door cognitieve zwakte, werkhoudingsproblemen en/of sociaal-emotionele- c.q. gedragsproblemen. Voor deze leerlingen wordt, door de leerkracht met hulp van IB'er, een realistisch ontwikkelingsperspectief en uitstroomprofiel opgesteld.

Een leerling komt in aanmerking voor een eigen leerlijn wanneer het vanaf midden groep 4 drie keer opeenvolgend een E-score op een Cito-toets heeft gehaald. (Er zijn uitzonderingen, maar dit is altijd in overleg met ouders, IB'er, leerkracht en ondersteuner van het samenwerkingsverband)

Indien het welzijn van de leerling geschaad wordt, kan van deze richtlijn afgeweken worden. Dit alles in overleg met de ouders (en het kind). We gaan in principe uit van de volgende procedure:

1^e E-score: Hulplan opstellen

- Proberen te voorkomen dat er nogmaals een E-score behaald wordt middels het opstellen van een groepsplan (indien dit niet al aanwezig was). Leerling wordt geplaatst in niveau 3, krijgt eventueel extra instructie c.q. hulp naast de reguliere stof, binnen of buiten de groep.

2^e E-score: Het volgende handelingsplan, na de evaluatie.

Dit HP treedt in werking zodra de tweede E-score geen vaardigheidsgroei laat zien.

- Het groepsplan wordt voortgezet. Tevens zal er een vermindering van eisen moeten worden opgesteld, zodat de leerling toch met de leerstof van de groep mee kan blijven doen.
- De leerling gaat voor minimaal 6 maanden:
 - de leerling mag hulpmiddelen erbij gebruiken.
 - de beoordeling wordt aangepast.De tijd welke overblijft, kan gebruikt worden voor extra instructie c.q. het maken van extra oefenwerk.
- Indien de groeicurve binnen E gevolgd wordt, blijft deze werkwijze gehandhaafd en wordt er geen eigen leerlijn opgesteld. De achterstand wordt niet vergroot.

3^e E-score: De Leerlijn

- Indien de ontwikkeling niet verloopt zoals verwacht en de achterstand groter wordt, dient er een individuele leerlijn (OPP) opgesteld te worden. Dit gebeurt door de leerkracht en IB'er in overleg met de leerkracht, ouders/kind. Streven is dit begin groep 6 (eind groep 5) pas in te voeren tenzij een onderzoek door een externe

deskundige adviseert hier eerder mee te beginnen en/of het welzijn van het kind in gevaar komt.

De start van het eigen programma moet beginnen bij het niveau waarbij de leerling min of meer zelfstandig kan presteren. Als uitgangspunt kiezen we hiervoor het punt waarop de leerling een C-score op de desbetreffende CITO behaalt. Het alternatief groepsprofiel uit Parnassys geeft hier een goed overzicht van, zodat de leerling niet onnodig terug getoetst hoeft te worden.

Bij de uitwerking van de eigen leerlijn moet er een realistisch ontwikkelingsperspectief en uitstroomprofiel berekend worden op basis van de laatst behaalde CITO-score. Hierin wordt, op basis van het leerrendement, een verwachting geformuleerd op welk type voortgezet onderwijs een leerling zal gaan uitkomen. Vervolgens zijn er twee opties waaruit gekozen kan worden:

1. Het versterken van de basis van de leerling voor het type onderwijs waar hij heen gaat.
2. Doorgaan met de methode zodanig dat de leerling minstens bekend is met de leerstof die hij in het voortgezet onderwijs zal krijgen.

M.b.t. punt 2:

De hoeveelheid werk en de beoordeling moet aangepast worden aan het te verwachten niveau zodat er succeservaringen worden opgedaan.

Vorderingen binnen de eigen leerlijn worden naast de methode gebonden toetsen middels de CITO -toets afgetoetst. Uitgangspunt is dat de leerling een III (C)-score behoudt (gelijk aan het uitgangspunt). Een I (A)- of II(B)-score geeft aan dat de leerling onnodig te langzaam vordert op de eigen leerlijn. De leerkracht kan dan versnellen. Een IV (D)- of een v€-score geeft aan dat de leerling te weinig vorderingen maakt en de eigen leerlijn aangepast moet worden.

Op het schoolrapport kan aangegeven worden op welk groepsniveau de leerling voldoende presteert. Achterop kan een aantekening gemaakt worden hoever de leerling vordert in zijn leerproces.

NIVEAU 4: Speciale zorg na extern onderzoek

Indien hulp aan de leerling niet het gewenste effect heeft, wordt dit met de IB 'er besproken. De IB 'er vraagt eventueel extern advies bij instanties welke gespecialiseerd zijn m.b.t. de hulpvraag zoals OnderwijsAdvies, Samenwerkingsverband Westland e.d. Aan de hand hiervan worden verdere acties besproken.

Samenwerkingsverband Westland
Samenwerkingsverband houdt zich bezig met zorg en onderwijs in het primair onderwijs (de basisscholen). Het biedt ondersteuning aan IB 'er en de leerkracht. En verwijst ook kinderen naar het speciaal basisonderwijs (SBO).

OA (Onderwijs Advies)

Het OA is een adviesorganisatie, met als doelstelling het kwalitatief ondersteunen en verbeteren van onderwijs en educatie.

LGF (Leerling Gebonden Financiering)

Het schooljaar 2014-2015 is een overgangsjaar (zie ondersteuningsplan 2014-2018 van het Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Westland). Vanaf 1 augustus 2014 kunnen scholen een extra ondersteuningsvraag/ verzoek doen voor een arrangement.

Arrangementen:

Als een leerling meer ondersteuning nodig heeft dan waarin een school vanuit de basisondersteuning kan voorzien, wordt extra ondersteuning gearrangeerd op maat van de onderwijsbehoefte van de leerling en de ondersteuningsbehoefte van de leerkracht. Een arrangement is een vorm van extra ondersteuning voor een leerling die ingeschreven staat in het regulier of speciaal basisonderwijs. Het arrangement wordt ofwel georganiseerd binnen de eigen school, ofwel kortdurend of in deeltijd aangeboden op een andere school. Het samenwerkingsverband werkt met de volgende arrangementen:

- ❖ Arrangementen op maat
Doel: door middel van financiële ondersteuning van het SWV creëert de school een passende onderwijsplek om de leerlingen met extra onderwijsbehoefte kind nabij onderwijs te bieden en/of tegemoet te komen aan de ondersteuningsbehoefte van de leerkracht. (dus in eigen school)
- ❖ Gedragsgroep SBO
Doel: Het bieden van een tussenvoorziening om scholen en leerlingen met ernstige gedrags- en werkhoudingsproblemen te begeleiden, waardoor de leerling daarna weer volledig op de basisschool verder kan.
- ❖ Ambulante begeleiding gedragsproblematiek
Doel: tegemoet komen aan extra ondersteuningsvragen van leerlingen met gedragsproblematiek.
Middel: inzet ambulante begeleiding.

Dyslexie en dyscalculie

Dyslexie en dyscalculie worden in een apart protocol beschreven. Zie bijlage 3 en 4.

(Meer)begaafdheid

(Meer)begaafdheid wordt in een apart protocol beschreven. Zie bijlage 1.

NIVEAU 5

Verwijzing naar SBO of SO

Alle inspanningen ten spijt, kan het voorkomen dat de leerkracht handelingsverlegen blijft. Dan worden externe deskundigen ingezet om samen met de school en ouders/kind te overleggen wat de volgende stappen kunnen zijn. Hierop kunnen nieuwe acties worden ingezet om de handelingsverlegenheid van school te beperken c.q. op te heffen. Lukt dit niet dan bestaat de mogelijkheid dat er een verwijzing naar een vorm van speciaal onderwijs in gang gezet wordt. Samen met ouders wordt het na overleg aangemeld bij het Samenwerkingsverband. Deze kijkt of de leerling toegelaten kan worden tot een speciale school voor basisonderwijs. Daarvoor zijn procedures vastgesteld door het samenwerkingsverband. Deze procedures worden regelmatig bijgesteld en bekend gemaakt op hun sites.

SBO (Speciaal BasisOnderwijs)

Scholen voor speciaal basisonderwijs zijn basisscholen bedoeld voor: moeilijk lerende kinderen, kinderen met opvoedingsmoeilijkheden en alle andere kinderen die speciale zorg

en aandacht nodig hebben. Sbo scholen en reguliere basisscholen hebben dezelfde kerndoelen. Een leerling op een sbo krijgt eventueel meer tijd om het kerndoel te bereiken.

SO (Speciaal Onderwijs)

De 10 soorten scholen voor speciaal onderwijs zijn verdeeld in vier clusters.

Cluster 1: Onder cluster 1 vallen de scholen voor leerlingen met een visuele beperking. Er zijn ongeveer 2500 blinde en slechtziende leerlingen die speciaal onderwijs volgen. Het gaat dan vaak om leerlingen die naast een visuele beperking ook een of meerdere andere handicaps hebben. De meerderheid van de leerlingen met een visuele beperking gaat naar het reguliere onderwijs ondersteund met ambulante begeleiding.

Cluster 2: Onder cluster 2 vallen scholen voor dove en slechthorende kinderen en scholen voor kinderen met ernstige spraak- en / of taalmoeilijkheden, mogelijk in combinatie met een andere handicap.

Cluster 3: Onder cluster 3 vallen de scholen voor leerlingen met verstandelijke (ZML) en/of lichamelijke beperkingen (LG/MG), leerlingen die langdurig ziek zijn (LZ) en leerlingen met epilepsie.

Cluster 4: Kinderen die vanwege hun gedragshandicap of psychiatrische problemen een structurele beperking in hun onderwijsparticipatie ondervinden, gaan naar scholen die vallen onder cluster 4.

(Bron: Rijksoverheid)

Zorgstructuur Andreashof

Niveau		Individuele leerling
Signaleren	Door wie? d.m.v.	Groepsleerkracht, IB en ouders. Observatie, toetsen (methode en niet-methode gebonden), leerbespreking, oudergesprek, LVS.
Diagnosticeren	Door wie? d.m.v.	Groepsleerkracht, IB, RT, externe instantie. Observaties, pedagogisch didactisch onderzoek (PDO), psychologisch onderzoek, opvragen relevante gegevens bij externe instanties. Het opstellen van een individueel handelingsplan (HP) door de leerkracht.
Handelen	Door wie? d.m.v.	Groepsleerkracht, IB, ouders, RT, MT, externe instanties Hulp binnen en/of buiten de groep m.b.v. een

		HP. Indien handelingsverlegen evt. hulp van buitenaf.
Evalueren Checken	Door wie? d.m.v.	Groepsleerkracht (als eerst verantwoordelijke), IB, MT, ouders, externe instanties (afhankelijk va wie er bij het HP betrokken zijn geweest). Kijken of de smart geformuleerde doelen van het HP bereikt zijn.
Borgen	Door wie? d.m.v.	Groepsleerkracht, IB, MT Vastlegging van de gestelde doelen en nieuwe doelen stellen

5. Groepsbesprekingen:

Groepsbesprekingen groepen 1 t/m 8:

Groepsbesprekingen vinden 2 x per jaar plaats.

- In september/oktober worden alle groepen besproken door de IB 'er en de leerkracht(en). Er wordt dan vooral gekeken naar het welbevinden en de betrokkenheid. Ook wordt de sociale cohesie van de groep besproken.
- In februari wordt na de cito de groepsoverzichten en bekeken door de leerkracht en de IB ingevuld. Daarna vindt de bespreking plaats en worden de groepsplannen geëvalueerd en bijgesteld. Vervolgens starten ook de groepsbesprekingen met de IB 'er en leerkracht. In juni gebeurt hetzelfde.

Aan het begin van het schooljaar maakt de IB'er een planning van alle groepsbesprekingen (zie jaarrooster).

Bij de groepsbespreking zijn aanwezig: leerkracht(en) en IB'er.

Tijdens de laatste groepsbespreking van het schooljaar wordt o.a. besproken welke leerlingen een individueel HP c.q. groepsplan of eventuele andere extra zorg nodig hebben in het nieuwe schooljaar. De huidige leerkracht verzorgt de groepsplannen (individuele plannen) voor het komende schooljaar en verwerkt dit in het groepsoverzicht. Het streven is dat de hulp aan de zorgleerlingen in het nieuwe schooljaar in week 2 wordt opgestart. De huidige leerkracht zorgt dat de leerkracht van het volgende schooljaar en de IB 'er vóór de vakantie de HP's/groepsplannen en groepsoverzichten via de overdracht ontvangen.

Tijdens de bespreking komen de volgende punten aan de orde:

- Het welbevinden en betrokkenheid
- Het groepsoverzicht wordt samen met IB'er doorgenomen.
- De citoscores en vaardigheidsgrafieken worden doorgenomen en geanalyseerd.
- Bespreken van de resultaten methode gebonden toetsen.
- Bespreken/evalueren van de specifieke onderwijsbehoeften zorgleerlingen.
- De leerlingen van niveau 2 (het steuntje) en 3 (het HP/GP en eigen leerlijn) worden als eerste besproken. De gegeven zorg wordt geëvalueerd. Aan de hand van de evaluaties wordt besloten of de zorg wordt voortgezet, bijgesteld of beëindigd. (De leerlingen van niveau 1 of meebegaafd)

- Zien.
- Inbreng nieuwe zorgleerlingen.
- Bijzonderheden over de groep, waarbij de nadruk ligt op sociaal/ emotioneel gebied.

De IB 'er maakt een verslag van de groepsbespreking. Dit verslag wordt aan het einde van het jaar door de intern begeleider digitaal in Parnassys (digitaal LVS)gezet.

De leerkracht past het groepsplan en zo nodig het groepsoverzicht aan.

- Voorafgaand aan de groepsbespreking van februari analyseert de leerkracht de resultaten van de methodegebonden toetsen. A.d.h.v. de eigen gemaakte analyse maakt de leerkracht een opzetje voor de eventuele groepsplannen en de extra hulp die kinderen mogen verwachten.

6. Administratie

Klassenmap

- Leerlingenlijst
- Regels en afspraken
- Gegevens leerlingen
- Roosters en plattegrond
- Voorbereiding en doelstellingen van je les.
- Lopende GP's, HP's, leerlijnen
- Lopend groepsoverzicht
- Toetskalender

Alle gegeven van de leerlingen zijn te vinden in de digitale omgeving van Parnassys

7. Oudergesprekken en rapportage

Voor alle groepen :

De uitslagen van de methode gebonden en niet- moethode gebonden toetsen worden opengesteld in Parnassys voor ouders (en leerlingen)

De leerlingen **groep 1 t/m 8** ontvangen per schooljaar twee rapporten (groep 1/2 geen rapport) en de gespreksavonden zijn los van de rapporten.

- 1^e gesprek in november over de betrokkenheid, het welbevinden en de resultaten van de methode gebonden toetsen van het kind
(dit gesprek is verplicht voor alle ouders)
(actie leerkrachten: ZIEN invullen in oktober/november)
Er wordt een lijstje met standaardvragen gemaakt waaraan de leerkrachten steun kunnen hebben tijdens deze gesprekken.
- 1^e rapport in februari/maart na de Cito-toetsen
(actie leerkrachten: Citotoetsen afnemen en verwerken en rapporten maken)
- 2^e gesprek in maart over het welbevinden en het rapport
(deze gespreksavond is verplicht voor alle ouders)
- 2^e rapport in juni/juli
- Bij het rapport wordt een inlegvel met uitleg (ook over CITO) gevoegd. (zie bijlage 6)

In **groep 8** wordt de Cito-Eindtoets afgenomen. Dit wordt nu vanaf eind april afgenomen.

- Begin groep 8 maken de kinderen de Cito-entreetoet. Zodra de uitslag binnen is, wordt deze zo spoedig mogelijk aan de ouders overhandigd. De ouders ontvangen een standaardbrief. Opvallende zaken worden met de ouders besproken. In geval van twijfel over de interpretatie van de uitslag wordt de leerkracht van groep 7 of de intern begeleider geraadpleegd.
Als ouders vragen hebben over de uitslag, kunnen zij contact opnemen de leerkrachten.
- De leerkracht van groep 7 maakt aan het eind van het schooljaar de overdracht in orde. En geven een voorlopig advies van de leerlingen door aan de leerkrachten van de groepen 8. (IB 'er)
- Het definitieve advies wordt gemaakt door de leerkracht van groep 8. De intern begeleider, de directeur en de groep 7 leerkracht (vorig schooljaar) bekijken dit advies en geven eventuele op- en aanmerkingen.
- Het uiteindelijke adviesgesprek volgt, weer in het bijzijn van een tweede persoon (in principe de directeur of de intern begeleider).
- Na het definitieve advies kunnen de ouders de kinderen inschrijven op een school voor het voortgezet onderwijs. De groep 8 leerkracht geeft het standaardformulier mee met daarop het definitief advies
De leerkracht geeft het ingevulde OKR mee aan de ouders bij het 2de Adviesgesprek.
De directeur zorgt voor de uitschrijvingen van de leerlingen aan het eind van het schooljaar.

Overzicht:

september	Entreetoets
oktober	LWOO leerlingen digitaal aanmelden !!!!
november	Ouderavond VO
november	Voorlopige adviezen maken
nov/ dec	Voorlopig adviesavond
februari	Onderwijskundig rap. Invullen/ compleet maken
feb/ maart	Definitief advies maken
feb/ maart	Definitief advies avonden
feb/ maart	Onderwijskundig rapport meegeven
Feb/maart	Inschrijvingen opsturen
Maart	Rapporten maken
April	Eindtoets
Juli	Rapporten maken

- 1^e gesprek in november over de betrokkenheid en het welbevinden en de resultaten van de methode gebonden toetsen van het kind. In dit gesprek wordt ook het voorlopig advies verteld. We maken hierbij gebruik van de prognose in Parnassys
- 1^e rapport in februari/maart na de Cito-toetsen (actie leerkrachten: Citotoetsen afnemen en verwerken en rapporten maken)
- 2^e gesprek in maart over welbevinden en het rapport is op verzoek (van leerkracht of ouders
- 2^e rapport in juni/juli

Groep 1:

De leerlingen van groep 1 hebben na 2 maanden nadat zij op school zijn gekomen een kennismakingsgesprek met de leerkracht.

- ✓ Op de vergadering over de eindopbrengsten krijgen alle teamleden een groepsoverzicht waarop aangegeven wordt welke cito-score is behaald en naar welke vorm van vervolgonderwijs de leerlingen gaan. Dit regelt de intern begeleider.
- ✓ Een overzicht van de uitstroming zal in de schoolgids opgenomen worden.
- ✓ In het begin van het nieuwe schooljaar worden de resultaten van de Cito-toets geëvalueerd tijdens een opbrengstenvergadering. De directeur en de intern begeleider bereiden dit voor.

Aantekening: Ouders van kinderen die opvallen m.b.t hun vorderingen moeten eerder dan het rapport of de Cito-ronde op de hoogte worden gesteld van het feit dat er iets aan de hand is. Ook moet er in dit gesprek duidelijk gecommuniceerd worden wat de acties hierop vanuit school zullen zijn (HP).

8. Toetskalender

TOETSROOSTER SCHOOLJAAR/.....

SEPTEMBER	Entreetoets (groep 7)								8
OKTOBER	ZIEN	1	2	3	4	5	6	7	8
NOVEMBER									
JAN./FEBR.	Rekenen - Wiskunde M3 / M4 / M5 / M6 / M7/M8			3	4	5	6	7	8
	Spelling M3 / M4 / M5 / M6/ M7/M8			3	4	5	6	7	8
	Technisch lezen M3 / M4 / M5 / M6/ M7/M8			3	4	5	6	7	8
	Rekenen voor kleuters M2		2						
	Taal voor kleuters M2		2						
	Begrijpend lezen M4 / M5 / M6 / M7 /M8				4	5	6	7	8
	Woordenschattoets M3 / M4 / M5 / M6 / M7/M8			3	4	5	6	7	8
	DMT (zie afnameschema)			3	4	5	6	7	8
FEBRUARI	Rekenen - Wiskunde M3			3					
MAART	ZIEN	1	2	3	4	5	6	7	8
APRIL	Eindtoets								8
MEI	Taal voor kleuters E2		2						
MEI/JUNI	DMT (zie afnameschema)			3	4	5	6	7	
	Rekenen voor kleuters E2		2						
JUNI	Rekenen - Wiskunde - E3 / E4 / E5 / E6 /E7			3	4	5	6	7	
	Begrijpend lezen E3 / E4			3	4				
	DMT E3 1b+2b+3b (na kern 11)			3					
	Spelling E3 / E4 / E5 / E6 / E7			3	4	5	6	7	
	Woordenschat E3 / E4 / E5/ E6 / E7			3	4	5	6	7	
	Technisch lezen E3 / E4 / E5 / E6 / E7			3	4	5	6	7	

Afnameschema DMT:

Medio gr. 3: 1A en 2A

Eind gr.3: 1B, 2B en 3B

Medio gr.4: 1C, 2C en 3C

Eind gr. 4: 1A, 2A en 3A
DMT afname schema)

Medio gr. 5: **3B** (+2B + 1B)

Eind gr. 5: **3C** (+2C + 3C)

Medio gr. 6: **3A** (+ 2A + 1A)

Eind gr. 6: **3B** (+ 2B + 1B)

Medio gr. 7: **3C** (+2C + 1C)

Eind gr.7: **3A** (+2A + 1A)

Medio gr. 8: **3B** (+2B + 1B)

* Leerlingen met een

bepaalde toetsscore

hoeven kaart 2 en 1

niet meer te doen! (zie handleiding

Bijlagen:

Bijlage 1: het koersplan meer begaafdheid

1. Visie wat betreft meer begaafdheid

De betrokkenheid van kinderen en hun welbevinden staan centraal binnen de school.

De kinderen verdienen een ononderbroken ontwikkeling, waarin de omgeving en voorzieningen een stimulerende werking hebben.

Naast de kernvakken vinden we een goede sociale, culturele en gezonde ontwikkeling belangrijk.

Sport en cultuureducatie zorgen er samen voor om competenties te ontwikkelen, die in de huidige maatschappij belangrijk zijn. We denken hierbij aan: creativiteit, flexibiliteit en het vermogen te kunnen reflecteren op jezelf en op anderen.

We vinden dat kinderen hun talenten moeten kunnen ontdekken en ze ook kunnen ontwikkelen.

2. Missie wat betreft meer begaafdheid

We willen een klimaat scheppen, waarbij ieder kind met zijn achtergrond geaccepteerd wordt.

Een goed pedagogisch klimaat is de basis voor het verkrijgen van acceptatie en goede resultaten.

De professionals kunnen voor ieder kind onderwijs op maat aanbieden en steken in op een brede talentontwikkeling. Zij begeleiden de kinderen in hun schoolloopbaan, maar ook in een groter maatschappelijk geheel. De kinderen kunnen zich zo ontwikkelen tot sociale, zelfredzame, actieve burgers die nu en later kunnen participeren in de samenleving.

3. Wat is meer begaafdheid

Soms wordt meer begaafdheid gelijkgesteld aan een hoge intelligentie. Dit is een belangrijk aspect ervan, maar zeker niet het hele verhaal. Een meer begaafd kind is in meerdere opzichten “anders” dan de meeste kinderen. Het is niet beter of slechter, maar zit wel anders in elkaar. Het meer begaafde kind heeft daarom andere dingen nodig om zichzelf optimaal te kunnen ontplooien.

De wetenschappers zijn er wel over eens dat intelligentie de basis van hoogbegaafdheid vormt, er kan echter ook sprake zijn van muzikale, sociale of lichamelijke begaafdheid. Naast de vorm van begaafdheid spelen persoonlijkheids- en omgevingskenmerken ook een essentiële rol of een kind tot uitzonderlijke prestaties komt. Een eenduidige definitie van de term hoogbegaafdheid bestaat (nog) niet.

Meer begaafdheid lijkt in basis aangeboren te zijn. Er zijn aanwijzingen dat het zenuwstelsel van een meer begaafd kind makkelijker en sneller nieuwe verbindingen kan maken.

Met meer begaafde kinderen is niets mis, maar zij zijn wel anders dan de meeste andere kinderen. Er bestaan, helaas, veel vooroordelen over het hoogbegaafde kind (en hun ouders). Zo zullen deze kinderen wel gepusht worden door de ouders.

Een meer begaafd kind hoeft niet per definitie in elk schoolvak goed te zijn en hoeft niet altijd als beste leerling van de klas naar voren te komen. Er zijn kinderen die niet op willen vallen en zich dus aan het niveau van de klas aanpassen. Onderpresteren kan o.a. hierdoor ontstaan.

4. Kenmerken meer begaafde leerlingen

1. IQ score van boven de 130
2. Leereigenschappen
 - Is snel van begrip
 - Maakt grote denk – en leerstappen
 - Beschikt over een goed geheugen

- Heeft een brede algemene interesse en kennis
 - Is in staat geleerde kennis toe te passen
 - Is in staat nieuwe kennis te integreren met oude kennis
 - Beschikt over een groot analytisch vermogen
3. Persoonlijkheidseigenschappen
- Is taalvaardig en kan spelen met taal
 - Komt met creatieve en originele oplossingen
 - Is geestelijk vroegrijp
 - Houdt van uitdagingen
 - Beschikt over een groot doorzettingsvermogen
 - Is op een gezonde manier perfectionistisch ingesteld
 - Is veelal een intuïtieve denker
 - Heeft behoefte aan een hoge mate van autonomie
 - Beschikt over het vermogen tot (zelf)reflectie
 - Is sociaal competent

5. Signalering meer begaafdheid

De eerste signalering van een eventueel meer begaafd kind kan plaats vinden bij het intakegesprek. Ouders kunnen aangeven dat hun kind al ver in zijn/haar ontwikkeling is. De leerkracht observeert het kind gedurende een tweetal maanden. Hierbij wordt vooral gelet op:

- Schoolbeleving
- Oriëntatie in de ruimte
- Motorische ontwikkeling
- Wereld- en lichaamsverkenning
- Taal/denken
- Rekenen
- Zelfstandigheid
- Sociaal-emotioneel functioneren

Bij vermoeden van meer begaafdheid wordt een signaleringsprotocol gehanteerd. Dit vermoeden kan gebaseerd zijn op:

- Hoge A scores bij de CITO
- Intelligentie onderzoek
- Observaties in de klas
- Observaties van de ouders

De signaleringslijsten, die we gebruiken zijn de SIDI lijsten. Deze worden in het midden van het schooljaar voor alle kinderen ingevuld, door de leerkracht. Bij een onverwachte signalering wordt de IB'er ingeschakeld.

Uit een ingevulde observatielijst kunnen de volgende gegevens gehaald worden:

1. Leer- en persoonlijkheidseigenschappen
2. Werk- en leerstrategieën
3. Prestatiemotivatie
4. Perfectionisme
5. Sociaal functioneren
6. Zelfbeeld
7. Faalangst
8. Onderpresteren

6. Onderpresteren

Onderpresteren kan de volgende zaken als oorzaak hebben:

a. Sociaal- emotionele ontwikkeling

De sociale ontwikkeling betreft de manier waarop een kind leert om te gaan met anderen en hoe het leert om te gaan met de manier hoe anderen hem benaderen. Vragen als “Wat verwacht ik van die ander” en “wie ben ik in relatie tot die ander” spelen hierbij een rol. Het is dus belangrijk dat een kind herkenning vindt bij de verwachtingspatronen van andere kinderen.

De emotionele ontwikkeling wordt bepaald door vragen als “Wie ben ik”, “wat ben ik”, “waar liggen mijn grenzen”. De antwoorden vinden zij in relatie met anderen in hun omgeving. Sluit die omgeving niet aan bij zijn ontwikkelingsniveau, dan vindt het kind niet de juiste antwoorden op die vragen.

Het hoogbegaafde kind heeft voor een goede sociaal- emotionele ontwikkeling nodig:

- a. Een veilige omgeving
- b. (H)erkenning van zijn hoogbegaafdheid
- c. Mogelijkheid tot onderlinge (h)erkenning

b. Faalangst

Faalangst heeft te maken met de ontwikkeling van een gezond zelfbeeld en zelfvertrouwen.

Hoogbegaafde kinderen hoeven zich vaak niet in te spannen om tot goede resultaten te komen. Dit kan tot gevolg hebben:

1. Ze spannen zich niet in en ervaren hun prestaties niet snel positief.
2. Ze leren zich niet in te spannen, hierdoor vermindert het vermogen om goed geconcentreerd te kunnen werken.
3. Ze leren geen werk- en leerstrategieën, doordat ze zich niet hoeven in te spannen om tot resultaten te komen.
4. In de basisschool leren ze niet met faalervaringen om te gaan. Hierdoor ontstaat een ongezonde vorm van perfectie. Er mag niets mislukken.

Tips om deze faalangst te voorkomen:

- a. Maak als leerkracht duidelijk wat je van het kind verwacht en of zijn resultaten goed of voldoende zijn.
- b. Het is belangrijk dat een leerkracht een receptieve houding aanneemt. Op deze manier kun je de verwachtingen bijsturen, als je laat merken dat je veel verwacht is dit niet meer mogelijk.
- c. Leg uit dat er een plan van aanpak gemaakt moet worden
- d. Ondersteun de leerling tijdens het proces, let op werk strategieën.
- e. Evaluatie van het gemaakte werk is belangrijk. Hierbij wordt niet alleen op het product, maar ook op het proces gelet.

c. Dyslexie

Door hun meer begaafdheid kunnen deze kinderen lang hun dyslexie verbergen. Pas heel laat in hun schoolcarrière wordt dyslexie vastgesteld.

Signalen van dyslexie bij meer begaafde kinderen zijn:

1. In groep 1/ 2 een zeer goede verbale ontwikkeling. De ontwikkeling op het gebied van tijd en ruimte blijft achter bij de verwachtingen. Het kind mijdt de leeshoek.
2. In groep 3 start het kind enthousiast aan het leesproces. De lees en spellingsontwikkeling blijft achter, het lijkt of het kind de moeite niet neemt om klank onzuivere woorden goed te schrijven.
3. In groep 4 grote problemen bij het leren van de tafels. Kinderen met dyslexie hebben vaak automatiseringsproblemen. Bij meer begaafde kinderen wordt dit nog versterkt door de hekel die zij hebben aan herhaling.

4. Het kind kan signalen af gaan geven, dat de stof te moeilijk wordt. Er wordt te veel automatisering en schriftelijke productie gevraagd, hierdoor kan er zelfs een beeld van een zwakke leerling ontstaan.

Tips voor het omgaan met dyslexie:

- a. Maak gebruik van hun natuurlijke leergierigheid
- b. Leer ze kruisverbanden te leggen tussen nieuwe en oude kennis
- c. Beperk de hoeveelheid geschreven productie
- d. Neem toetsen eventueel mondeling af
- e. Bied het werk op groot letterformaat aan
- f. Zorg voor een rustige bladspiegel

Zie ook ons dyslexie protocol.

d. ADHD

Er zijn veel overeenkomsten in signalen tussen meer begaafdheid en ADHD. Het herkennen van meer begaafdheid wordt hierdoor bemoeilijkt.

De overeenkomsten tussen beide zijn:

1. Weinig doorzettingsvermogen.
Bij ADHD komt dit voor bij taken die niet direct tot resultaat leiden, terwijl bij meer begaafden dit verschijnsel voorkomt bij taken die zij niet belangrijk vinden.
2. Concentratieproblemen
Bij ADHD door de vele prikkels, bij meer begaafden zien we de problemen als zij taken moeten uitvoeren die zij niet interessant vinden.
3. Acceptatie van gezag en autoriteit.
Bij meer begaafden lijkt dit voor te komen omdat zij autoriteit ter discussie durven te stellen en gezag "verdient" moet worden.
4. Het opvolgen van regels.
Een kind met ADHD heeft moeite om deze op te volgen, een meer begaafd kind zet vraagtekens bij de regels en vraagt om uitleg.

Tips voor het omgaan met meer begaafde ADHD ers

- a. Zorg voor een rustige werkplek
- b. Breng structuur aan in de dagtaak
- c. Check of de leerling de opdracht heeft begrepen
- d. Laat de leerling taken voor zichzelf verbaliseren.
- e. Ga soepeler met de tijdsdruk om.

7. De huidige schoolpraktijk

We zijn een klassikale school, waarbij tijdens de instructie rekening gehouden wordt met het niveau van de kinderen.

Afspraken met betrekking tot hoogbegaafde kinderen, waar we nu mee werken zijn:

1. Kinderen met minimaal twee keer een hoge A score op hun Cito-toets komen in aanmerking voor speciaal werk.
2. Dit werk bestaat bij rekenen uit:
 - a. het werken met compacten.
 - b. het maken van de helft van de taak en daarna rekentijger of plustaak rekenen.
 - c. het vooraf afnemen van de methodetoetsen en die onderdelen die niet beheerst worden laten maken.
3. Voor kinderen vanaf groep 7, die goed zijn in taal is er de mogelijkheid van Spaanse les. De leerkracht en ib'er bepalen wie hier voor in aanmerking komt.
4. Kinderen kunnen worden door getoetst met de methode toetsen of Cito om te bepalen hoe ver ze zijn.
5. Versnellen (twee groepen in een jaar doen) gebeurt in overleg met ouders, SPOW (samenwerkingsverband), ib'er en leerkrachten. Hierbij is naast de intellectuele ontwikkeling ook de sociaal-emotionele ontwikkeling een belangrijk onderwerp.

6. Kinderen kunnen ook op een vakgebied versnellen, ook hier geldt hetzelfde overleg.

8. Ons toekomstig onderwijs aan meer begaafde kinderen

a. Versnellen

Een vorm van versnellen is een vervroegde doorstroming. Hieronder verstaan we dat een leerling eerder naar een volgende groep gaat, dan gebruikelijk is.

We vinden het belangrijk dat kinderen in dezelfde groep bij hun leeftijdgenoten blijven. Zeker in de bovenbouw en in het voortgezet onderwijs wordt het moeilijker voor versnelde leerlingen om zich in de groep op hun plaats te voelen. De sociale en lichamelijke ontwikkeling past niet goed bij de leerlingen die een jaar of meer ouder zijn.

Meer begaafde kinderen kunnen binnen de groep mede zorgen voor een betere ontwikkeling van de hele groep. Voor leerkrachten dan wel de taak om hen die kans ook te geven. Differentiatie moet via vragenstellen ook bij de zaakvakkengebeuren. Natuurlijk moeten zij binnen de groep wel uitgedaagd blijven. We gebruiken hiervoor "levelwerk".

Versnelling kan als uitzondering plaats vinden, hierbij wordt vooraf goed naar "ZIEN" gekeken en laten we ook het kind een welbevinden lijst invullen.

Manieren om vervroegde doorstroming te realiseren

1. Een groep overslaan. Dit is mogelijk wanneer blijkt dat er een ruime (van ongeveer een jaar) didactische voorsprong is op zijn groepsgenoten.
2. De leerstof van twee jaren in een jaar laten maken, dit kan door het werken met compacten.

Overwegingen bij de besluitvorming

Bij de afweging wel of niet versnellen maken we gebruik van een aantal criteria.

1. Is er sprake van hoogbegaafdheid
2. Is er sprake van een brede didactische voorsprong
3. Zijn er al eerdere aanpassingen in de leerstof geweest
4. Zijn er risicofactoren die een mogelijke belemmering kunnen vormen
5. Is er sprake van een gediagnosticeerde leerling en/of gedragsstoornis
6. Gaat het om een "vroeg" leerling
7. Is de leerling al eerder vervroegd doorgestroomd
8. Hoe staan de ouders t.o.v. vervroegde doorstroming
9. Wat is de mening van de leerling
10. Is er voldoende begeleiding in de huidige en toekomstige groep
11. Is het pedagogische klimaat in de ontvangende groep goed.

Vorbereiding en nazorg bij vervroegde doorstroming

Bij de voorbereiding is het belangrijk de leerstof zo in te richten dat de leerling geen hiaten oploopt in het leerproces.

Er moet een geleidelijke overgang komen naar de nieuwe groep. Hierbij moet vooraf een plan worden gemaakt hoe die overgang verloopt. Dit moet zowel voor de leerling als de ouders duidelijk zijn. Dit is belangrijk zodat de leerling niet het gevoel krijgt nergens meer bij te horen, niet in de eigen groep maar ook niet in de ontvangende groep. Deze periode moet duidelijk afgebakend zijn en een goede opbouw hebben.

Bij de nazorg wordt vooral gelet op het welbevinden in de nieuwe groep. Zijn /haar leerontwikkeling moet goed gemonitord worden, zodat het moment voor verdieping goed gekozen wordt.

b. Compacten

Op de Andreashof verstaan we onder compacten een vorm van differentiatie in het leerstofaanbod, dat maakt dat er verschillen gaan ontstaan tussen leerlingen in de manier waarop zij de reguliere leerstof verwerken. Het is een goede methode om aan de behoeften van hoogbegaafden te voldoen. De instructiemomenten worden verminderd, veel herhalings en oefenstof kan worden overgeslagen.

Het compacten kan worden toegepast tijdens de instructiefase en de verwerkingsfase. Bij de evaluatie is het belangrijk voor de hoogbegaafde leerling te bespreken hoe het leerproces verlopen is.

c. Verrijking

Door het werken met compacten is de leerling eerder klaar met de reguliere leerstof. De tijd die “over” blijft kan worden ingezet met verrijkingsstof. Dit kan verdiepingsstof zijn, de leerling krijgt een verdieping van de reguliere leerstof. Hij leert dan meer over dit onderwerp, wat in de kerndoelen staat.

Een andere vorm van verrijking is verbredingsstof. De leerling krijgt leerstof aangeboden, die buiten de reguliere kerndoelen valt.

Voor deze verrijking gebruiken we het materiaal van “levelwerk”.

d. Afspraken

Voor het schooljaar 2014-2015 hebben we met de volgende afspraken gewerkt:

- Afhankelijk van de CITO scores en de gegevens van de overdracht worden er in de groepen 5 t/m 8 door de leerkracht een aantal kinderen geselecteerd voor het werken met “levelwerk”. Ander werk voor deze kinderen is te vinden op internet bij de “Acadin projecten” en de kunstlessen van Marga.
- In de groepen 4 t/m 8 worden de signaleringslijsten van het SIDI afgenomen bij alle leerlingen, dit gebeurt in de maand maart. Eventueel worden er bij enkele kinderen ook nog de diagnose vragenlijst afgenomen, dit als er een ander beeld uit de antwoorden van de signaleringslijst komt als wat we in de klas zien.
- In september is er een bijeenkomst voor de leerkrachten, waarop informatie over levelwerk gegeven wordt.
- Enkele dagen verdeeld over het jaar wordt er met de kinderen gesproken over het proces en de inhoud van het werk. Ook worden er contactmomenten gezocht met de leerkrachten om hun ervaringen met levelwerk te horen.
- Binnen de organisatie van de school moet gezocht worden naar een manier om het materiaal voor de kinderen bij ieder blok uit te zoeken en klaar te zetten.
- In oktober/november wordt er een bijeenkomst gehouden over de organisatie van het werken in de groep. Wat werkt goed. Het is de bedoeling dat we van elkaar leren. Dit gaan we gedurende het jaar nog enkele keren doen. Aan het eind van het schooljaar willen we komen tot afspraken over de organisatie in de school en in de klassen.

Bijlage 2: het pestprotocol

Pestprotocol: Andreashof

Dit PESTPROTOCOL heeft als doel:

"Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen".

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Pesten op school

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten zich voordoet, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak. (in overleg met de intern begeleider: M. Wilmer)
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Op iedere school is een contactpersoon aangesteld. Op de Andreashof is dat: I. Smits

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over kleding.
- Isoleren en negeren.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van de gepeste gaan.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen.
- Pesten via msn.

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Hoe gaan wij op de Andreashof met pesten om?

- Een effectieve manier om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.
- Aan het begin van elk schooljaar wordt er extra aandacht besteed aan de regels en afspraken en aan het pestprotocol.
- Dit pestprotocol wordt door alle kinderen uit de groep ondertekend.
- Op school willen we regelmatig een onderwerp in de kring aan de orde stellen.
- Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen. Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- Het voorbeeld van de leerkrachten en de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten, ouders en leerlingen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Belangrijke regels bij het hanteren van het pestprotocol.

REGEL 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:

"Je mag niet klikken, maar.....als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken".

Deze regel geldt natuurlijk ook voor de ouders van alle kinderen.

REGEL 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

REGEL 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Samen met de leerkracht(en) wordt naar een oplossing gezocht en wordt actie ondernomen.

Onze regels op de Andreashof:

1. Wij doen niet iets bij een ander dat we zelf ook niet prettig vinden.
2. Wij spelen en werken samen. Iedereen hoort erbij.
3. Wij blijven van elkaar en van elkaars spullen af.
4. Wij luisteren naar elkaar.
5. Wij denken eerst na voor we iets doen.
6. Wij letten niet zoveel op elkaar en roddelen niet over elkaar.

Deze regels gelden op school en daarbuiten.

Toevoeging:

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde **schoolregels**, in overleg met de leerkracht.

Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zgn. **groepsregels**

Zowel schoolregels als groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

De 6 regels worden op een centrale plaats in de school opgehangen.

Wat doen we als.....

Er gesignaleerd wordt (door gepeste leerling zelf, ouders, andere leerling of leerkracht) dat een leerling wordt gepest?

- De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.
- Bij herhaaldelijk pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest.
- Bij pestgedrag worden de ouders(van pester en gepeste) op de hoogte gebracht van het pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten?

- In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Hoe begeleiden we.....

De gepeste leerling:

- We tonen medeleven en luisteren en vragen hoe en door wie er wordt gepest.
- We gaan na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- We laten de leerling inzien dat je soms ook op een andere manier kunt reageren.

- We gaan na welke oplossing het kind zelf wil.
- We benadrukken de sterke kanten van het kind.
- We stimuleren het dat de leerling zich anders/beter opstelt.
- We praten met de ouders van het kind (en de ouders van de pester).
- We plaatsen het kind niet in een uitzonderingspositie door het over te beschermen.
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

de pester:

- We praten met de pester en we zoeken naar de reden van het pesten.
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.
- We laten excuses aanbieden.
- We spreken bij herhaling de pester er weer op aan.

De groep:

- We maken het probleem bespreekbaar in de groep.
- We stimuleren dat de kinderen een eigen standpunt innemen en eventueel partij trekken voor de gepeste leerling.
- We bespreken met de leerlingen dat "meedoen" met de pester meestal kan leiden tot verergering van het probleem.
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

Adviezen aan.....

De ouders van de gepeste kinderen:

- Houdt de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Pesten kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Stimuleer de leerling om naar de leerkracht te gaan.

De ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.

De ouders van alle kinderen:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Houdt rekening met de gevoelens van de ouders van zowel het gepeste kind als ook de gevoelens van de pester.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

**Team en de medezeggenschapsraad van de Andreashof
onderschrijven gezamenlijk dit PESTPROTOCOL.**

Maart 2011

Bijlage 3: het protocol dyslexie.

Hoofdstuk 1: Algemene, schoolinterne aspecten

Wat is dyslexie

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau. Doorgaans leidt dit tot lees- en spellingproblemen. Vaak komen ook meer of minder duidelijke problemen voor bij andere taken waarbij taal een rol speelt, zoals het onthouden van instructies, het aanleren van losse feiten en het verwerken van spraak in een lawaaiige omgeving.

De kern van deze definitie draait om het begrip automatisering, d.w.z. het automatisch (als vanzelf, accuraat en vlot, zonder bewuste aandacht) woorden kunnen lezen en schrijven, zoals dat in het Nederlands is afgesproken. Er zijn leerlingen bij wie de opbouw van de letterkennis en de leeshandeling redelijk of zelfs zonder kennelijke problemen verloopt, maar die vervolgens niet goed op tempo komen.

Bij dyslectische leerlingen is de score op begrijpend lezen en het stillezen van teksten vaak goed, dit in tegenstelling tot het hardop verklanken hiervan (DMT en diagnostische AVI kaarten).

Dyslexie betreft in de groepen 3 en 4 meestal lezen én spellen, wat ook de meest voorkomende variant is.

De tweede variant, die van een zwakke spelling bij een redelijke leesontwikkeling, komt ook met regelmaat voor.

De uitspraak dat er bij dyslexie sprake is van een stoornis in de verbale informatieverwerking, houdt een duidelijk verklarend element in. Daarmee wordt bedoeld dat dyslexie in de grond van de zaak een taalprobleem is.

Dyslectische leerlingen kunnen zowel op jongere als latere leeftijd ook moeite hebben met taken waarin talige informatie snel en op volgorde moet worden opgenomen, vastgehouden en weer gereproduceerd. Het kan dan ook gaan om temporele ordening (van begrippen) en tijdsbesef. Bij het zoeken naar verklarende elementen voor dyslexie gaat het vaak om dit soort aspecten die buiten het directe lezen en spellen liggen.

Wie doet binnen de school uitspraken over dyslexie?

Vanuit de school wordt er pas over dyslexie met betrekking tot een leerling gesproken als er volwaardige diagnostiek heeft plaatsgevonden (dus inclusief de verklarende en handelingsgerichte component) en een externe onderzoeker het diagnostische oordeel dyslexie heeft gegeven.

Een leerkracht of intern begeleider (IBer) kan alleen spreken over ernstige LSM (lees- en spellingmoeilijkheden) en kan vermoedens aangeven van een dyslectische problematiek. Wanneer een leerkracht ontdekt dat een kind hardnekkige problemen heeft met het lezen en/of spellen kan desgevraagd door onze IBer een PDO (Pedagogisch Didactisch Onderzoek) worden gedaan en wordt een handelingsplan opgesteld. Dit handelingsplan wordt in de klas uitgevoerd.

Hoe spreekt de school over dyslexie met ouders?

Er wordt met ouders over eventuele dyslexie (lees- en spellingmoeilijkheden) gesproken op basis van kennis, inzichten en afspraken zoals die hierboven omschreven zijn.

Zie bijlage ouderfolder, stappenplan en uitgangspunten FSPOW.

Welk toets- en onderzoeksbeleid voert de school i.v.m. LSM (dyslexie)?

De school voert een toetsbeleid waarbij wordt gestreefd naar een afgesproken aantal toetsmomenten voor leerlingen die zich normaal of goed ontwikkelen. Voor leerlingen met LSM wordt dit aangevuld met meer en/of andere toetsingen in overleg met de ouders.

Wanneer een leerling enige tijd stagneert in de lees- en/of spellingontwikkeling wordt het pedagogisch didactisch onderzoek uitgevoerd, na overleg met de leerkracht en intern begeleider (IBer) en ouders.

De school beschikt voor dit onderzoek over een aantal gangbare en als adequaat bekend staande onderzoeksmiddelen.

De school hanteert voor leerlingen met LSM een 'mix' van zowel periodieke toetsingen als onderzoek. Dit naar aanleiding van de evaluatie van de handelingsplannen.

De ontwikkeling op het gebied van LSM wordt van alle leerlingen gevolgd en geregistreerd m.b.v. de volgende toetsen: Taal voor kleuters, methodegebonden toetsen van Veilig leren lezen (VLL), en de volgende toetsen van Cito: Leestechiek groep 3, DMT, Luisteren, Leesbegrip, Spellingvaardigheid, Leeswoordenschattoets, Leestempotoets .

Normgericht halen de leerlingen een A, B en hoge C-score op de Cito DMT. De DMT wordt bij alle kinderen afgenomen in de groepen 3, 4 en 5. Vanaf groep 6 wordt bij leerlingen die D of E scoren diagnostisch verder gekeken, dit kan uitmonden in een individueel handelingsplan, zodat zoveel mogelijk de normale leerroute gevolgd kan worden.

Vanaf groep 4 wordt bij kinderen, die D en E scoren op de Cito Leestempo toets en/of D en E scoren op DMT verder getoetst d.m.v. de vernieuwde AVI kaarten. Incidenteel wordt in groep 8 de "Brusleestest" afgenomen, dit op verzoek van het voortgezet onderwijs.

Voor toets- en onderzoeksbeleid i.v.m. dyslexie, zie blz 6.

Hoe past de school het onderwijs aan voor leerlingen met LSM?

Over het algemeen proberen we de leerling bij de groep te houden door extra ondersteuning. Mocht de leerling structureel op D of E blijven scoren dan kunnen we in groep 3 een doublure overwegen, mits de leerling ook sociaal-emotioneel buiten de groep valt of dreigt te gaan vallen.

De extra ondersteuning voor lezen kan bestaan uit materiaal van Veilig in Stapjes, letter- en woordzetter, veilig en vlot, letter- en woordflitskaarten, speciale leesbegeleiding van Luc Koning, computerprogramma Flits, duo-lezen (tutorlezen).

En voor spelling wordt vanaf groep 4 gewerkt met zelfstandig spellen en slagwerk spelling. Het reguliere lesprogramma wordt niet losgelaten, maar de leerlingen kunnen met aangepast materiaal werken, hierbij valt te denken aan een vergroot lettertype en/of aan een aangepaste opdracht.

De groepsleerkracht maakt hier zelf een individueel handelingsplan van.

Dit handelingsplan wordt uitgevoerd door de leerkracht zelf (of door de remedial teacher).

Ouders worden van dit handelingsplan op de hoogte gesteld en we evalueren met de ouders het handelingsplan.

Wij werken binnen de school soms met groepshandelingsplannen, maar deze zijn niet groepsoverschrijdend.

In de midden en bovenbouw werken we met de volgende aanpassingen: vergroot lettertype, verlenging van de tijd, leesseries op niveau (zoeklicht), zoeklicht op de computer, ingesproken teksten en CD's.

De computer als tekstverwerker kan ingezet worden bij leerlingen met een rugzak, dit hoeven niet persé leerlingen te zijn met dyslexie, maar hierbij valt ook te denken aan leerlingen met een zwakke motoriek.

Bij toetsen (Cito en methodegebonden toetsen) bieden we de leerlingen extra hulp door de tijdslimiet te vergroten, eventueel voor te lezen, individuele afname, vergroot lettertype of de toets in te spreken op CD, dit in overleg met de IBer.

Extra informatie overgang vervolgonderwijs: onze school levert relevante gegevens van een leerling qua leervorderingen, werkhouding, psychosociale ontwikkeling en eventuele bijzonderheden aan het vervolgonderwijs. Zie bijlage uitgangspunten FSPOW.

Wat biedt de school aan informatie en ondersteuning aan leerlingen met LSM?

Wij proberen bij leerlingen met LSM gaandeweg de acceptatie en het zelfverantwoordelijk handelen te stimuleren en te ondersteunen. De leerling moet leren omgaan met de beperking in zijn cognitief presteren en de belemmeringen die dit (ook in de toekomst) tot gevolg heeft in de verdere schoolloopbaan.

Documentatiemateriaal betreffende dyslexie is te vinden op Internet (zie bijlage), daarnaast hebben we binnen de school het Protocol "Leesproblemen en dyslexie" en bij het Taalcentrum is ook materiaal verzameld over dyslectische leerlingen en leerlingen met LSM. Daarnaast zijn we ook geabonneerd op Balans en diverse collega's hebben de cursus "Preventie bij leesmoelijkheden in groep 3" gevolgd. Voor verdere informatie: Samenvatting protocol leesproblemen voor groep 5 t/m 8.

Hoe trekt de school externe hulp en ondersteuning aan voor leerlingen met LSM?

De IBer, in overleg met de groepsleerkracht, neemt contact op met OA en/of het Taalcentrum, dit alles na intensieve hulp naar aanleiding van de handelingsplannen of op verzoek van de ouders. Is dit laatste het geval dan zijn de kosten voor de ouders. Ouders kunnen zelf hun hulpvraag bij een extern bureau neerleggen, hierbij valt te denken aan een particuliere orthopedagoog.

Zorgt de school ervoor dat er een dyslexie verklaring wordt opgesteld?

De school laat geen dyslexieverklaring opstellen, omdat dit door de leerkrachten niet ervaren wordt als meerwaarde hebbend. We kunnen altijd met onze vragen terecht bij de hierboven beschreven instanties. Ouders kunnen wel zelf bij OA en/of externe instanties (op eigen kosten) een dyslexie verklaring op laten stellen. Zie ook bijlage: uitgangspunten FSPOW. De mogelijkheid bestaat om een "Dyslexieverklaring" bij het schoolverlaten mee te geven. Deze toets wordt in klein groepsverband afgenomen met leerlingen met LSM en dient ervoor om het vervolgonderwijs te informeren over de nog bestaande leerproblematiek. Op deze manier kunnen we de daarbij behorende adviezen mee geven.

Hoofdstuk 2: Dagelijkse begeleiding van leerlingen met LSM

Belangrijke streefdoelen voor het taalonderwijs voor de leerlingen van groep 1

Taalontwikkeling (ontwikkeling van luisteren en spreken)

Luisteren

De leerlingen:

- Kunnen luisteren naar geluiden uit het dagelijkse leven en enkele muziekinstrumenten en deze herkennen.
- Kunnen luisteren naar korte verhaaltjes en versjes en hierop reageren.
- Kunnen enkelvoudig opdrachten m.b.v. concreet materiaal uitvoeren.
- Kunnen kritisch luisteren(b.v. een fout horen in een zin)

Van woordenschat naar interactief taalgebruik

De leerlingen:

- Kunnen voorwerpen en plaatjes benoemen.
- Kunnen meepraten aan de hand van eenvoudige praatplaten, boeken en verhalen.

Geheugen

De leerlingen:

- Kunnen visuele geheugenspelletjes met eenvoudig concreet materiaal en enkele memorykaartjes uitvoeren.
- Kunnen auditieve geheugenspelletjes m.b.v. enkelvoudig zinnen uitvoeren.

Interactief vertellen en voorlezen

De leerlingen:

- Kunnen over concrete voorwerpen wat vertellen.
- Kunnen een eenvoudig verhaal navertellen aan de hand van plaatjes.

(ontwikkeling van lezen en schrijven)

Schriftoriëntatie

De leerlingen:

- Tonen belangstelling voor geschreven taal d.m.v. tekeningen, beelden en logo's.

Rijmen

De leerlingen:

- Oriënteren zich op eenvoudige versjes.

Belangrijke streefdoelen voor het taalonderwijs in groep 2

Taalontwikkeling

(ontwikkeling van luisteren en spreken)

Luisteren

De leerlingen:

- Herkennen de eigen naam en een zelfstandig naamwoord in een reeks.
- Herkennen het laatste en eerste geluid of woord m.b.v. concreet materiaal.

Van woordenschat naar interactief taalgebruik

De leerlingen:

- Kunnen raadsels zelf oplossen en eenvoudige definities geven (met/zonder concreet materiaal).
- Kunnen praten over complexere praatplaten, boeken en verhalen en zelf een gesprek voeren.

Geheugen

De leerlingen:

- Kunnen moeilijkere visuele geheugenspelletjes met concreet materiaal en memorykaartjes uitvoeren.
- Kunnen auditieve geheugenspelletjes m.b.v. langere zinnen met/zonder concreet materiaal uitvoeren.

Interactief vertellen en voorlezen:

De leerlingen:

- Kunnen verhaal naspelen en vertellen.
- Kunnen zelf een verhaal vertellen m.b.v. plaatjes en concreet materiaal.

(ontwikkeling van lezen en schrijven)

Schriftoriëntatie

De leerlingen:

- Herkennen de eigen naam
- Worden zich bewust wat en waaruit je kunt lezen.
- Weten hoe de binnen - en buitenkant van een boek eruit ziet.
- Herkennen begrippen, woorden, letters en zinnen.
- Leren werken van links naar rechts en boven naar beneden.

Rijmen

De leerlingen:

- Herkennen eindrijm
- Kunnen eenvoudige eindrijmoefeningen maken m.b.v. versjes en rijmplaatjes.
- Kunnen zelf rijmen op rijmwoorden met en zonder plaatjes
- Herkennen beginrijm.

Objectivatie

De leerlingen:

- Kunnen korte en langere woorden en zinnen herkennen.

Auditieve synthese en analyse

De leerlingen:

- Beheersen vaardigheden voor auditieve synthese van zinnen m.b.v. voorwerpen en platen en d.m.v. opdrachten geven. (ook zonder materiaal)

- Beheersen auditieve vaardigheden voor analyse van zinnen m.b.v. blokjes en voorwerpen. (klappen en langzaam uitspreken)

Plaatjes lezen en functioneel lezen en schrijven

De leerlingen:

- Weten dat zinnen uit stukjes bestaan door het “lezen” en leggen van korte zinnen m.b.v. plaatjes.
- Kunnen “schrijven” naar eigen fantasie en de functie van schrijven begrijpen.
- Kunnen zelfstandig prentenboeken “lezen”.

Opsporen van taalrisico leerlingen

In de groepen 1 en 2 kunnen we een verdeling maken van de leerlingen in drie groepen:

- de vroege lezers,
- de “modale” leerlingen, dit zijn leerlingen die meegaan in het geletterdheidsonderwijs (middenstroom)
- taalrisico leerlingen.

Het opsporen van leerproblematiek en taalrisicofactoren doen we aan de hand van bovenstaande streefdoelen.

Aan de vroege lezers besteden we ook extra aandacht.

Door middel van observatie, toetsing (Cito: taal voor kleuters, de TAK, ordenen, ruimte en tijd, observatie, taalplezier en curriculum deel 2a) komen we achter taalrisico leerlingen en gaan we hiermee aan de slag.

Als er een totaalbeeld van een leerling is, maken we een handelingsplan, dat gericht is op de taalontwikkeling. (zie de streefdoelen)

Overgang groep 2 naar groep 3

Is de achterstand nog te groot en is de leerling er sociaal-emotioneel nog niet aan toe, dan wordt een doublure overwogen. Dit natuurlijk in goed overleg met ouders en IBer. Deze eventuele doublure wordt besproken met de ouders op de tafeltjesavond en/of tussentijdse gesprekken, met de IBer, groepsleerkracht en ouders.

Groep 3

Uit de streefdoelen van groep 2 blijkt dat de leerlingen van groep 2:

- Visuele geheugenspelletjes kunnen uitvoeren
- Auditieve geheugenspelletjes kunnen uitvoeren
- Begrippen als letters, woorden en zinnen herkennen
- Werken van links naar rechts en van boven naar beneden
- Rijmen: zowel eindrijm, beginrijm als middenrijm
- Korte en langere woorden en zinnen kunnen herkennen (objectivatie).
- Auditief kunnen synthetiseren en analyseren
- Weten dat zinnen uit korte stukjes bestaan (woorden herkennen).

- De begrippen: eerste en laatste, vooraan en achteraan en midden kennen
- Doelgericht aan een opdracht kunnen werken.
- Langere tijd met een opdracht bezig kunnen zijn

Al deze streefdoelen maken onderdeel uit van de beginnende en ontluikende geletterdheid.

We gaan in groep 3 uit van de gemiddelde stroom (“modale leerling”) en zoeken oplossingen voor de vroege lezers en leerlingen met taalrisico factoren. De leerkracht in groep 3 gebruikt - naast de reguliere methodiek - alle beschikbare differentiatie- en extra materialen van de methode en alles wat er op school aan middelen beschikbaar is. De leerling wordt zolang mogelijk bij het reguliere proces gehouden. Ouders worden eventueel gevraagd extra te oefenen met letters en woordjes.

In groep 3 starten we het aanvankelijke leesproces, ofwel de elementaire leeshandeling: de basistechniek om korte geschreven woorden te decoderen door de letters achtereenvolgens te verklanken, die afzonderlijke klanken weer samen te voegen tot een woord met behulp van de maan-roos-vis versie van Veilig Leren Lezen van Zwijssen.

Tegelijkertijd leren de leerlingen ook de elementaire spelhandeling, waarbij het gaat om het analyseren van het gesproken woord in klanken en het daaraan koppelen van de juiste letters. Veel voorkomende woordjes, lidwoorden en voorzetsels, worden op een gegeven moment direct herkend en naarmate de leerlingen meer letters kennen en meer leeservaring opdoen, vindt er een zekere mate van automatisering plaats, dit door middel van de directe woordidentificatie. Dit komt ten goede aan het leestempo.

Het leestempo heeft invloed op het leesbegrip, dus zeer belangrijk om snel tot automatisering te komen.

Voor de leerlingen die al kunnen lezen, hebben we een speciaal programma.

Dit gaat als volgt:

We checken allereerst de letterkennis, kennen ze alle letters en kunnen zij deze ook snel benoemen (binnen 36 seconden), dan nemen we van de DMT toets, kaart 1 af en indien nodig kijken we op welk AVI niveau de leerling al leest. Aan de hand hiervan wordt de verdere aanpak bepaald: zon boekjes van VLL, humpie dumpie enz.

Is de letterkennis nog niet flitsend aanwezig (langer dan 36 sec.) en is de score op de DMT matig, dan doen ze met het “gewone” programma mee en wordt er gewerkt met verrijksstof. Leest een leerling al wel vlot, dan doet het toch mee met de klassikale instructie, het verhaal behorend bij de nieuwe woorden, de diverse oefeningen, en krijgt het daarnaast stof op eigen niveau. Dit alles om de leerling het gevoel te geven deel uit te maken van de groep.

De moeilijkheid is vaak dat de leerling wel leest, maar nog niet zo ver is met schrijven, dus gaat het vaak stempelen of met de letterdoos aan de gang.

Tijdens het leesproces in groep 3 worden de leerlingen zowel klassikaal als individueel op lezen getoetst, hierbij valt te denken aan de herfstsignalering na kern 3, de wintersignalering na kern 6, de lentesignalering na kern 8 en de eindsignalering na kern 11. Hierbij wordt vooral op tijd en fouten gelet. Daarnaast wordt na iedere kern een 1 minuuttest afgenomen, de controletaak van veilig en vlot.

Bij een leerling met dreigende LSM wordt de auditieve analyse en synthese nader bekeken, een handelingsplan gemaakt, RT ingezet op letterkennis en worden de ouders gevraagd thuis extra te oefenen.

In het tweede halfjaar van groep 3 proberen we de letterkennis en de woordherkenning te optimaliseren. Dit betekent dat een leerling, naast het meedoen aan de verdere activiteiten en oefeningen van de reguliere methode ook heel veel aandacht besteedt aan het inoefenen van de basisletterkennis

(inprenting van de klanktekenkoppeling en deze functioneel maken binnen de woordherkenning) en woordherkenning.

Reageren op een trage lees-spellingontwikkeling

Leerlingen die in de tweede helft van groep 3 onvoldoende technische leesvaardigheid vertonen, krijgen extra ondersteuning door middel van Letterzetter en Woordzetter, leeskaarten van Veilig In Stapjes, veilig en vlot, zowel in de klas als thuis. Dit vooral om de letterkennis te optimaliseren (flitsend de basisletters herkennen).

Toetsbeleid

Methode gebonden toetsen na iedere kern, zowel individueel als klassikaal. Herfstsignalering, wintersignalering, lentesignalering, eindsignalering en Cito Leestechiek twee keer per jaar. Cito: begrijpend lezen, eind groep 3; spellingvaardigheid en luisteren twee keer per jaar. Daarnaast wordt bij leerlingen met een onvoldoende score op de leestechiek de vernieuwde AVI afgenomen.

Groep 4

Opvang zwakke lezers uit groep 3

In groep 4 herhalen we eerst nog de leesboekjes van kern 11 en 12 van VLL, zodat de leerlingen, na de grote vakantie, het leestempo opgehaald hebben naar een voldoende niveau en we oefenen ook de letterkennis, zodat deze weer geautomatiseerd is.

Indien er, vanuit groep 3 door de leerkracht wordt aangegeven dat er met een leerling met een handelingsplan is gewerkt, wordt hiermee in groep 4 doorgegaan. (woordzetter, veilig en vlot, Veilig in Stapjes) We oefenen ook extra de letterkennis om deze weer voldoende geautomatiseerd te krijgen.

Opvang zwakke lezers bij het reguliere taalonderwijs

De leerkracht zal in de groep tijd en gelegenheid moeten reserveren (bijvoorbeeld tijdens zelfstandig werken) om deze leerlingen instructie en geleide inoefening te bieden. Wij kiezen ervoor om ook deze leerlingen met de groepsinstructie van de reguliere methode mee te laten doen: dit gezien het sociaal-emotionele aspect, de leerlingen het gevoel te geven dat zij deel uit maken van de groep. We zorgen ervoor dat een zwakke lezer een "leesmaatje" heeft bij tekstmateriaal van begrijpend lezen en schriftelijke taaloefeningen (tutor bij Taalmaatje en lezen). Bij spelling wordt veelal in tweetallen gewerkt.

Het maken van veel leesuren (leeskilometers) is voor zwakke lezers van groot belang. Hardop lezen is voor veel leerlingen moeilijker dan het voor zichzelf lezen. We moeten proberen om zowel het "stillezen" als het klassikaal hardop lezen voor deze leerlingen te programmeren. Het niveau van de leesteksten wordt aangepast aan het leesniveau (primair leesproces) van de leerling, waarbij er afwisselend kan worden gewerkt met wat gemakkelijker en wat moeilijker teksten of boekjes. Als er extra instructie bij bepaalde klanktekenkoppelingen (bijvoorbeeld een bijzondere klankgroep) of een ander leesaspect nodig is, kunnen b.v. werkbladen uit letterzetter en/of woordzetter gebruikt worden in aanvulling op het tekstlezen.

Handelwijze bij zwakke spellers

Wij kiezen ervoor om ook deze leerlingen met de groepsinstructie van de reguliere methode mee te laten doen: dit gezien het sociaal-emotionele aspect, de leerling het gevoel te geven dat zij deel uit maken van de groep.

Voor het inoefenen van de tweetekenklank gebruiken we de letterkaart en een spellingkaart, zowel individueel als klassikaal. We geven extra dictee's om woordbeelden goed in te prenten, waarbij we ook nog de spellingregels benadrukken.

Bij hardnekkige zwakke spellers nemen we het PI dictee af en werken de leerlingen verder met Zelfstandig Spellende, Slagwerk spelling, (of Spelling in de Lift) naast de reguliere methode.

Het toetsbeleid

Het toetsbeleid is als volgt: bij alle leerlingen wordt standaard zowel de Cito Leestempo toets (2 keer)als de DMT (3 keer) afgenomen. Daarnaast wordt bij leerlingen met een D en E score op de leestempo/techniek toets de vernieuwde AVI afgenomen.

Voor spelling de methodegebonden toetsen en Cito spellingvaardigheid twee keer per jaar.

Begrijpend lezen: Cito Leesbegrip en ook Cito Luisteren 2 keer.

Compenserende maatregelen in overleg met IBER bij Cito Leestempo en DMT:

Verlengen tijdslimiet, vergroot lettertype en bij andere toetsen: voorlezen door leerkracht en/of "leesmaatje".

Groep 5

Acceptatie van leerproblematiek / competentiebevordering

Bij het ouder worden van de leerling hebben het bieden van uitleg en inzicht met betrekking tot de leerproblematiek en het bevorderen van acceptatie en aangepast handelen steeds meer effect op het handelen en de beleving van de leerling. Daarbij is ook vaak competentiebevordering nodig.

Vanaf groep 5 wordt het schriftelijke karakter van het onderwijs steeds duidelijker waar het gaat om het taalonderwijs, rekenen-wiskunde en de (beginnende) zaakvakken. Er wordt ook een steeds groter beroep gedaan op zelfstandige taakuitvoering (zelfstandig werken) terwijl de taken ook groter en langer kunnen worden (ook de schriftelijke toetsen). Dit alles geeft bij leerlingen met LSM logischerwijs een grotere taakverzwaring en psychische belasting dan bij leerlingen zonder lees- spelling problemen.

De acceptatie bij de leerling kan in een ander daglicht komen te staan dan het geval was in de groepen 3 en 4. Het gevaar is dat de leerling "verder weg" gaat functioneren dan voorheen in de groepen 3 en 4 gebeurde. De leerling kan dan het gevoel krijgen "alleen te komen staan".

In deze situatie moet de groepsleerkracht de lijnen met de leerling met LSM kort houden en nadrukkelijk sociale ondersteuning bieden. Inleving in de persoon van de leerling en begrip tonen voor de leergeschiedenis t/m groep 4 is daarvoor het uitgangspunt. De leerkracht moet ervoor zorgen dat de leerling met LSM een verdere acceptatie van zijn/haar leerproblematiek kan ontwikkelen: daarvoor is goed contact en nabijheid nodig (een goede interactie tussen leerkracht en leerling). De leerling heeft vaak hulp nodig voor de eigen beeldvorming rond de leerproblematiek.

Inzicht en acceptatie is één zaak. Een gerichte sociale ondersteuning van de leerkracht (in het verlengde van de leerlingenzorg van de basisschool) moet ook ten doel hebben de

persoonlijke competentie van het kind als leerling, als lerend persoon, zoveel mogelijk te steunen en te ontwikkelen. Een continue, moeilijk (en deels on-) oplosbare leerproblematiek brengt bij een aantal leerlingen het zelfvertrouwen en zelfwaardergevoel in het nauw.

Nadrukkelijke competentiebevordering is dan het devies voor de school en de leerkracht. Bescherm de leerling waar nodig en mogelijk tegen onbegrip “van buiten” en maak bijvoorbeeld klasgenoten en andere medeleerlingen duidelijk dat LSM problematiek nooit een reden kan zijn voor “een oordeel” over de persoon van de leerling. Uitleg en het doen van een beroep op het sociaal inzicht (moreel besef) van medeleerlingen is een startpunt van deze bescherming. Het verbieden en toepassen van sancties naar leerlingen die deze leerling met verkeerde intenties op de korrel nemen, maakt een ander aspect uit van deze bescherming.

Globale handelwijzen groepsleerkracht/ organisatorische maatregelen

Stimuleer de leerling door direct te laten merken dat een bepaalde activiteit of taak moeilijkheden oproept, bv. te veel lees- en of schrijfwerk

- Maak tijdens het zelfstandig werken regelmatig contact met de leerling tijdens de “rondes” en controleer hierbij of de leerling naar verwachting werkt.
- Koppel een leerling met LSM aan een klasgenoot bij taken waarin veel gelezen en geschreven (schriftelijke verwerking) moet worden.
- Bevorder samenwerken waar dit kan en goed is voor de leerling. Dit “maatje” kan fungeren als vraagbaak.
- Maak aanpassingen in het schoolwerk zó, dat de leerling zoveel mogelijk mee kan doen met het groepsgebeuren. Differentieer wel in tempo en in de hoeveelheid oefeningen.
- Let op de leerbelasting van de leerling; leerlingen met LSM zitten vaak in de situatie dat zij meer moeten oefenen (op school en thuis) dan de modale tot goede lezers en spellers. Extra leerhulp op school gaat al gauw ten koste van de “leuke dingen” in de schoolsituatie. Deze leerlingen moeten waar mogelijk ontlast worden en voldoende gelegenheid krijgen tot andere situaties en activiteiten waarin zij kunnen tonen dat zij goed zijn in dingen.
- Reduceer het overschrijven (uit de methode) omdat dit bij een aantal leerlingen traag en/of met veel fouten gepaard gaat.
- Pas op met beurten geven. Het is niet de bedoeling dat medeleerlingen gaan “zuchten” als een leerling met LSM een (hardop) leesbeurt krijgt. Er zijn leerlingen met LSM die nooit hardop willen/durven lezen. Anderen doen dit wel. Klasgenoten zouden de leerling moeten, willen ondersteunen en waarderen als hun leerling zich door een stuk tekst “heenslaat”. De leerkracht zou met de leerling afspraken kunnen maken over het “hardop lezen” in de klas. Als de leerling zelf om een leesbeurt vraagt, gaat de leerkracht hier zo veel mogelijk op in, maar niet als de leerkracht weet dat het sociaal-emotioneel onverstandig van hem, haar is.
- De leerkracht moet ook letten op het zelf nakijken/corrigeren van schriftelijk werk door de leerling. Er zijn leerlingen met LSM die in de war raken van het zoekwerk of die hun (schrijf) fouten niet voldoende herkennen. Laat in dit geval bv. een klasgenoot (maatje) helpen.
- Reken de leerling met LSM nooit af op onjuiste spelling bij het schriftelijk beantwoorden van vragen, het maken van een stelproduct (verhaal) schrijven van topografische namen e.d. Beoordeel de spelling zoveel mogelijk in relatie tot de spellinglessen.
- Vermijd als leerkracht zoveel mogelijk correcties van het handschrift en het geschrevene die de leerling kunnen ontmoedigen. Een dictee of verhaal moet niet

“rood” worden geretourneerd. Beoordeel het dictee zo veel mogelijk in relatie tot de behandelde spellingmoeilijkheden.

- Als ouders zijn ingeschakeld bij het oefenen van de spelling geef de woorden of zinnen dan getypt mee naar huis en niet in het handschrift van de leerling.
- Werk met een persoonlijk spellingschrift, spellingkaart, waarin (op) allerlei spellinggevallen worden verzameld en door de leerling kan wordt gebruikt bij spellingoefeningen en stelopdrachten.
- Moeten er aantekeningen gemaakt worden, geef de leerling met LSM dan een kopie mee van datgene dat geleerd moet worden, in plaats van dat de leerling te weinig, onvoldoende, onleesbare aantekeningen maakt.
- Vooral in de bovenbouw is het van belang om te bepalen of schriftelijke overhoringen (ook methode gebonden toetsen) kwalitatief uitvoerbaar zijn voor de leerling. Het lees niveau van de leerling is hier van belang. Bij een blijvend laag lees niveau moet overwogen worden om in de groepen 6, 7 en 8 schriftelijke overhoring beperkt te houden of zelfs achterwege te laten. Mondelinge overhoring is dan de leidraad, in overleg met de IBER.

Toetsbeleid

Cito spellingvaardigheid 2 keer per jaar. Leeswoordenschattoets, Cito toets begrijpend lezen 2 keer, Leestempo 2 keer per jaar, DMT bij alle leerlingen. Daarnaast wordt bij leerlingen met een D en E score op de Leestempo de vernieuwde AVI toets afgenomen en zijn er de methode gebonden toetsen.

Compenserende maatregelen: verlenging tijdslimiet, vergroot lettertype aanbieden, leerkracht en/of “leesmaatje” laten voorlezen

Groep 6, 7 en 8

Veel van de aanpak en handelwijzen lopen in grote lijnen door vanuit de groepen 3, 4 en 5. In de eindgroepen van de basisschool komen intensieve inspanningen om de lees- en of spellingniveaus te verhogen meer en meer onder druk te staan.

Zij kunnen gebruik maken van: spellingkaart, slagwerk(spelling en werkwoordspelling), spellingwoordenboek (Zwijsen) en zelfstandig spellen.

Acceptatie van leerproblematiek / competentiebevordering

De handelwijzen hierboven beschreven worden belangrijker naarmate het verschil in leervorderingen van de leerling met LSM groter wordt dan het merendeel van de klasgenoten. Voor een aantal van deze leerlingen dreigen er in de bovenbouw sociaal-emotionele problemen als acceptatie en competentieontwikkeling onvoldoende tegenwicht te bieden.

Persoonsaspecten zoals schoolmotivatie, betrokkenheid en concentratie bij schoolse taken, het omgaan met (on-) zekerheid, competentiebeleving, faalangst worden toenemend van belang om het “leerperspectief” van de leerling in de komende jaren te bepalen.

Het wordt voor leerlingen met LSM met het klimmen der jaren beter mogelijk (hun) problematiek met LSM te begrijpen. In dit licht van acceptatie/competentie kan het van belang zijn om hen te stimuleren een spreekbeurt te houden in hun eigen groep of om er een werkstuk over te maken.

Toetsbeleid

Leerlingen kunnen in de bovenbouw mede zwak presteren op woordgerichte toetsen, als Leestempo, DMT en Cito spellingvaardigheid, omdat zij inmiddels hebben ervaren hierop zwak

te presteren. Laat de leerling bij leestoetsingen, waar mogelijk, even wennen aan de toetstaak door hen even te laten inlezen met een kaart die niet als toets gebruikt wordt. Voer daarna de feitelijke toets uit.

In groep 6, 7 en 8: DMT bij die leerlingen die in het voorafgaande jaar een D en E score behaalden. Daarnaast wordt dan bij leerlingen met een onvoldoende score op de Cito Leestempo toets verder getoetst d.m.v. de vernieuwde AVI kaarten.

Cito Spellingvaardigheid twee keer per jaar en de methode gebonden toetsen.

Groep 6 en 7: entreetoets, begrijpend lezen (Cito) en de methode gebonden toetsen.

Groep 8: eindtoets Cito en de methode gebonden toetsen.

Entreetoetsen, groep 6 en 7 en de eindtoets groep 8

Het uitgangspunt is dat leerlingen deze toetsen “op eigen kracht” maken, dus zelfstandig, zonder steun van buiten en met zoveel tijd als nodig is voor een volledige uitvoering van alle deoltoetsen (dus met tijdscompensatie indien nodig). Toch zal af en toe blijken dat sommige leerlingen het vereiste leeswerk - door te grote traagheid, attentieproblemen of door te weinig “draagkracht” bij de benodigde informatieverwerking - niet op eigen kracht kunnen uitvoeren. Dan is leesondersteuning door een (taak)leerkracht, intern begeleider een voor de hand liggende benadering. Daarna moet de leerling de vragen en beantwoordingen op eigen kracht kunnen uitvoeren.

Bij een uiterst laag lees niveau kan dispensatie van de schriftelijke uitvoering in beeld komen. De ingesproken versie van Cito is dan aan de orde. Dit in overleg met de IBer.

Compenserende maatregelen:

Tijdslimiet, vergroot lettertype aanbieden, leerkracht en/of “leesmaatje” laten voorlezen of op CD.

Schoolverlaten: dyslexieverklaring / overdracht voortgezet onderwijs

Leerlingen met een dyslexieverklaring zijn getoetst op verzoek van de ouders en ook op kosten van de ouders

Onze school levert relevante gegevens van een leerling qua leervorderingen, werkhouding, psychosociale ontwikkeling en eventuele bijzonderheden aan het vervolgonderwijs.

De bekostiging van 8, 9 jarigen via de verzekering

Per 1 januari 2009 Dyslexie vergoeding in de basisverzekering:

- Is er sprake van ernstige lees- en spellingproblemen (E score)
- Aantoonbare hulp geboden zijn, zowel op school als thuis (zeker gedurende een periode van 6 maanden) dan kun je in aanmerking komen voor een vergoeding via de ziektekostenverzekering

Heb je de Dyslexieverklaring, dan komt er een zorgtraject en behandeling, dit houdt in: op school 1 maal per week extra hulp door een externe en oefeningen voor in de klas en voor thuis 6 maal per week oefenen door middel van aangepast huiswerk voor de ouders en het kind.

Bijlage 4: het protocol dyscalculie